

Makale Gönderilme Tarihi / Article Submission Date: 22-10-2021

Makale Kabul Tarihi / Article Acceptance Date: 24-10-2021

Kitap İncelemesi / Book Review

IJHE: CİLT / VOLUME 7, SAYI / ISSUE 16, S / P.672-681.

Millî Mücadelede Kalemle Savaşanlar Üzerine Bir Değerlendirme (1955-1974)

Arıklı, M. (2021). Millî Mücadelede Kalemle Savaşanlar. Lefkoşa: Okman Yayınları, 256 s., ISBN: 978-9925-593-11-8.

Süleyman AKSU¹

Millî Mücadelede Kalemle Savaşanlar isimli eser, Kıbrıs Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Melahat ARIKLI tarafından kaleme alınmıştır. Eser, Mayıs 2021’de KKTC Okman Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

Millî Mücadelede Kalemle Savaşanlar, dört bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde “Kıbrıs Tarihine Genel Bir Bakış” yapılmış, ikinci bölümde “Kıbrıs Türk Basın Tarihi” hakkında bilgi verilmiş, üçüncü bölümde 1955- 1974 yılları arasında çıkan Halkın Sesi, Savaş, Zafer, Akın ve Nacak gazetelerinde “Millî Mücadelede Savaşan Kalemlere” yer verilirken, dördüncü bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

¹ Öğr. Gör., Gıme Amerikan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü. E- posta: suleymanaksu@gau.edu.tr. Orcid: 0000-0002-4690-5062.

TRT yapımı “Bir Zamanlar Kıbrıs” dizisinde de yansıtıldığı gibi, Kıbrıs Türk halkının varoluş ve özgürlük mücadelesinin, Türkiye kamuoyuna duyurulabilmesi bile, o zamanki koşullarda çok zor, hatta imkânsızdır. Toplumunu aydınlatma, bilinçlendirme ve örgütlenme çabalarında Kıbrıs Türk Basını’ nın çok önemli hizmetleri olmuştur. Bu zorlu süreçte, sömürge idaresi ve Rum baskıları bir yana, bir kısmı öğretmen ya da memur kökenli olan yazarların meslekten tart edilme ya da adanın en uzak, ücra köşelerine sürgün edilme riski her zaman “Demokles’in Kılıcı” gibi başların üzerinde tehdit oluşturmuştur.

Böylesi zor koşullarda bile, Ada’da varoluş mücadelesi içinde demokrasi arayışları, siyasi parti kurma gayretleri, sivil toplum örgütleri yaratma ve dünyadaki gelişmelere ayak uydurabilme çabaları dikkat çekiciydi. Zor dönemin gazeteci ve yazarlarının, hulasa fikir işçilerinin kalemleriyle Kıbrıs Türkü’nün haklı davasına ciddi katkı koymalarıyla oluşan sağlam maya sayesinde toplum bu günlere gelmiş ve bir devlet sahibi olmuştur.

Ahmet Şükrü Esmir, Ahmet Mithat Berberoğlu, Hikmet Afif Mapolar, Esat Faik Muhtaroglu, Ergin Birinci, Fuat Veziroğlu, İsmet Kotak, İlter Veziroğlu, Niyazi Ali, Özker Özgür, Özker Yaşın, Özer Şahoğlu, Talat Yurdakul, Reşat Kazım, Vergi H. Bedevi’leri ve daha nicelerinin hizmetlerini unutabilmek mümkün mü? Kelle koltukta yazı yazan bu isimler arasında, dönemin İngiliz sömürge yönetimince birkaç kez sürgün edilenler vardır. Bu arada kod isimlerle yazılar yazarak, halkı yönlendiren başta Dr. Fazıl Küçük, Rauf Raif Denктаş ve Osman Örek olmak üzere, omuz verenlere toplumun vefa borcu vardır.

Kıbrıs Türkü’nün milli mücadelesi 1878’de bu toprakların Osmanlı İmparatorluğu’ndan koparılmasıyla başlamıştır ve bugün halen devam etmektedir, mücadelenin bel kemiği ise TMT’dir. Bu mücadelede sürecinde önemli olaylar yaşanmış ve bunların yansımaları günümüzde hissedilmektedir.

Kıbrıs adası, tarih boyunca Orta Doğu’ya açılmak isteyen devletler için vazgeçilmez stratejik ve ticari bir üs olarak görülmüştür. Adayı elinde bulunduran güç, her zaman Türkiye’den Mısır’a, Lübnan’dan İran’a kadar olan bölgeyi kontrol edebilir. Bunun için Türkiye üzerinden Orta Doğu’ya açılmayan güçler, Kıbrıs adasını amaçları için kullanmışlar. Akdeniz’in üçüncü büyük adası olan Kıbrıs’ın en yakın komşusu anavatan Türkiye’dir (Çakır, 2019).

Osmanlı Devleti’nin Kıbrıs’ı fethinden sonra adaya gönderilen Türkler, Kıbrıs Türklerinin kökenini oluşturmuştur. Kıbrıs’ın fethinden sonra adanın gelişmesi için üretici nüfusa ve sanatkâra gereksinim olduğundan Padişah II. Selim, adada kalan 20 bin civarında askerin yanı sıra 10 bin civarında sanatkâr ailenin de Kıbrıs’a gönderilmesi kararını verdi. Bu amaçla

çıkarılan bir “Sürgün Hükümü” ne göre Anadolu, Karaman, Rum ve Dulkadiriye Kadıları şehir ve kasabalarda oturan zanaat ve meslek sahipleri arasından seçme yaparak, her on haneden bir hanede yaşayan aileleri Kıbrıs’a gönderdiler. Bu meslek sahipleri içinde ayakkabıcılar, terziler, dokumacılar, aşçılar, mumcular, semerciler, nalbantlar, bakkallar, demirciler, dericiler, taşçılar, kuyumcular, yapıcılar, kalaycılar ve kazancılar başı çekmekteydi. Adaya gelen bu Türkler kısa sürede ekonomik yaşama büyük bir canlılık getirdi. Adada Türk nüfus 1572’den 18. yüzyıl ortalarına kadar devam eden göç hareketleriyle mütemadiyen artar. Evliya Çelebi (1935)’nin “Yüz elli bin kefere var.” dediği ve “Çevresi 700 mildir. Silifke yanında ak limandır.” şeklinde ifade ettiği adada Osmanlı imparatorluğu adına ekonomik bir değer ifade edebilmesi için adaya yerleşmek isteyenlere müsaade edilir.

Kıbrıs sorunu, her ne kadar 1950’lerden itibaren Türk kamuoyunu meşgul etmeye başlasa da kökenleri çok eskilere, 1700’lü yılların sonlarına dayanmaktadır. Kıbrıs meselesi ile ilgili doğru bir kanaate varabilmek ve bugün yaşanan olayları doğru değerlendirebilmek için, sorunun kökeninin irdelenmesi gerekmektedir.

Kıbrıs sorununun temelleri, Kıbrıs adasını da “Büyük Yunanistan’ın” sınırları içerisinde gösteren ve 1791 yılında çizilip, 1796 yılında yayınlanan ilk “Megali İdea” haritasıyla birlikte atılmıştır. Megali idea düşüncesi çerçevesinde vücuda gelen Yunan milliyetçiliği Kıbrıslı Rumları da etkileyerek Mora isyanıyla paralel ENOSİS’i gerçekleştirebilmek amacıyla 1821 yılında Kıbrıslı Rumlar tarafından Kıbrıs’ta da bir ayaklanma hazırlığı başlamıştır. Rumların bu alçak girişimleri dönemin valisi Küçük Mehmet tarafından engellenmiştir (İsmail, 2000).

Yunanistan’ın bağımsız olmasıyla birlikte Yunan milliyetçiliği Kıbrıs’ta da etkisini göstermiş, bu bağımsızlık Yunanlarda ve Rumlarda ENOSİS inancını gitgide arttırmıştır. Osmanlı Devleti’nin yönetimi altındaki halklara verdiği geniş haklar ve yarattığı huzur ortamı, aynı zamanda Yunanistan’ın yeni kurulmuş bir devlet olması, henüz yeterince güçlü olmaması gibi nedenlerle, Osmanlı yönetimi boyunca bir Türk-Rum kavgasına neden olacak etkili olaylar gerçekleşmemiştir. Osmanlı Devleti ile İngiltere arasında 4 Haziran 1878’de İstanbul’da imzalanan anlaşma ile adanın yönetimi İngilizlere bırakılmıştır (Tamçelik, 1997). Kıbrıs’ta can sıkıan asıl olaylar bu tarihten sonra başlamış, gün geçtikçe artan ENOSİS düşüncesi ise 1950’lerin başında ise doruğa ulaşmıştır.

Kıbrıs meselesi diye adlandırılan ve geçen yüzyılın kabul ve değerleriyle 50 yıldır çözüm arama sürecine yeni yüzyıl parametreleriyle bakmak iyi bir fikir olabilir (Denktaş, 1991). Kıbrıs meselesi Türk- Rum anlaşmazlığından mı kaynaklanmaktadır yoksa Türkler ve Rumlar piyondan mı ibarettir? Orta Doğu’ya kan ve gözyaşı getiren petrol ve doğalgaz Rumlara

zannettikleri gibi yar olacak mıdır (Tarakçı, 2018)? Küresel güçler için Orta Doğu halkları değersizken Rumlar değerli midir? Kurtuluş savaşında terkedildikleri gibi yine itilmiş halde kalırlarsa plânları ne olur?

Kıbrıs meselesi, Rumların ENOSİS emellerine ulaşmak amacıyla başlattıkları eylemler ile Türklerin bunlara karşı mücadeleleri çerçevesinde gelişmiştir. TMT'nin kuruluşunu gerektiren olaylarının, hangi şartlarda ortaya çıktığı, mücadeleye giriştiği ve Kıbrıs Türklüğünün var oluş mücadelesinin ne manaya geldiğinin incelenmesi gerekmektedir.

16 Ağustos 1960'da Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumlar, Londra ve Zürih Antlaşmaları gereğince ortaklaşa Kıbrıs Cumhuriyeti'ni kurdular. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluşunda Kıbrıs Türk toplumu lideri Dr. Fazıl Küçük ve Rum lideri Makarios, garantör devletler olan İngiltere, Yunanistan ve Türkiye huzurunda imza atarlar. 1960'da Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumlar tarafından ortaklaşa kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nden, kurulduğu andan itibaren dışlanmak isteyen Kıbrıslı Türklere uygulanan baskı ve zulümden sonra 1963'de hükümetten dışlanmaları, 1960'da kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin garantör devletleri tarafından izlenmişlerdir. Dönemin Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Bülent ECEVİT başkanlığındaki Türkiye Hükümeti, Kıbrıs'ta aşırı unsurların yıllardır tahrik ettikleri iç çekişmeleri yakından takip ediyordu. Rumların Kıbrıs Türkü'nü adadan atma planları Türkiye tarafından çok iyi biliniyordu ve bu durum sürekli takip ediliyordu.

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına son vermek ve Kıbrıs Adası'nın Yunanistan'a ilhakını sağlamak amacıyla Atina'dan yönetilen ve Kıbrıs'taki Yunanlı subaylar tarafından 15 Temmuz 1974'de hükümet darbesi gerçekleştirilir. Türkiye Cumhuriyeti bu olay üzerine garantör bir devlet olma hakkını kullanarak Kıbrıs'ın bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü ve Türk toplumunun can ve mal güvenliğini korumak, adaya barış getirmek için harekete geçmek zorunda kalır. Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlı Türk Silahlı Kuvvetleri, Kıbrıs'a ilk barış harekâtını 20 Temmuz 1974 sabahı başlatır. 20 Temmuz, Bizans'ı diriltme hülyası ile 11 yıl Kıbrıs Türkü'ne mezalim yaşatan, soykırım politikası uygulayan Rum- Yunan ikilisine "DUR!" diyen Anavatan Türkiye Cumhuriyeti'nin "Mutlu Barış Harekâtını" gerçekleştirerek soydaşlarını mutlak bir katliamdan kurtardığı gündür (Çakır, 2019).

Osmanlı Devleti'nde yenileşme ve ıslahat hareketleri ile görülmeye başlanan ilk gazetelerden etkilenen İngiliz idaresindeki Kıbrıslı Türk aydınlar Kıbrıs'ta gazeteler çıkarmaya başladılar, bunun neticesinde 1878 yılında ilk matbaayı Larnaka'da kurdular. Matbaanın adı Henry King and Co.'dur. Sözü geçen matbaa Kıpros/ Cyprus isimli gazeteyi 1878'de çıkarmıştır. Bu dönem gazeteleri Ada'da yaşanan siyasetten etkilenerek yayınlanan ve Kıbrıslı Türk aydınlar

tarafından çıkarılan gazetelerdir. Bu gazeteler, Ada'daki Kıbrıslı Türklerin sesini duyurmak ve Kıbrıs'ın Yunanistan'a bağlanmasını önlemek için yayınlandı.

İngiltere'nin Kıbrıs'ı tek taraflı ilhak etmesiyle birlikte, 1914 yılından 1919 yılına kadar Ada'da Kıbrıs Türk Basını sessizliğe büründü, İngiliz yönetiminde faaliyet gösteren gazetelerin birçoğu 1931 İsyanı sonunda alınan önlemler ile İngiliz yönetiminin sansürüne ve baskısına uğradı. Kıbrıs Türk Basını, Kıbrıs Türklerinin yaşayışlarına, siyasetlerine göre şekillendi. II. Dünya Savaşı'ndan sonra, Kıbrıs Türk Basını, Kıbrıs İngiliz dönemindeki siyasi gelişmelerden etkilendi. 1950'li yıllardan itibaren Enosis isteklerine karşı bir Kıbrıs Türk Basını ortaya çıktı ve dönemin siyasi olaylarının sesi oldu.

Rumların, Ada Türklerini Kıbrıs Cumhuriyeti'nden dışlaması üzerine, Kıbrıs Türkü'nün sesini dünyaya duyurmak amacıyla 25 Aralık 1963 tarihinde, Bayrak Radyosu yayına başladı. Yayını gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan gücün birkaç araba aküsüyle sağlandığı küçük bir garajda yayın hayatına başlayan Bayrak Radyosu, 1964 yılında Ada'nın her tarafına ulaşabilecek kapasiteye ulaştı.

1974'ten sonra yeni bir yapılanma içerisine giren Bayrak Radyosu, 1976 yılında televizyon yayınına da başladı. 19 Temmuz 1976'da Bayrak Radyosunun adı Bayrak Radyo Televizyonu olarak değişti. 1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte çıkarılan yasa ile özerk kurum statüsüne kavuşarak kurum Bayrak Radyo Televizyon Kurumu adını aldı.

Coğrafyanın komşu yaptığı, tarihin düşman kıldığı Türk ve Rum milletlerinin ilişkileri, çoğu zaman farklı değerlendirilmiştir. Özellikle Kıbrıs Tarihi konusunda Rum nüfusun adada çoğunlukta olması, adanın resmi tarihinin yazılmasında da Rumların kendilerini haklı gibi göstermelerine neden olmuştur. Adadaki Rumlar, bütün ada için Enosis hareketini gerçekleştirmek istemekte; Türkler ise, taksim veya federal bir devlet düşüncesini benimsemekteydi. Adada yaşayan Kıbrıs Türklerinin tek amacı, hakları gasp edilmeksizin, vahşete ve saldırılara uğramaksızın yüzyıllarca Osmanlı Devleti'nin egemenliği altında olduğu gibi Türk toprakları içerisinde huzur içinde yaşamaktır.

Eserin birinci bölümünde Kıbrıs Tarihi hakkında bilgi verilmiş; 1571- 1959 ve 1959- 1983 yılları olarak iki dönemde incelenmiştir. 1571- 1959 arası dönemde; Kıbrıs'ta Osmanlı Yönetimi, Kıbrıs Türklerinin Kökeni, Kıbrıs'ın İngilizlerin eline geçmesi, Enosis, EOKA, Zürih ve Londra Antlaşmaları ile Garanti Antlaşmaları incelenmiştir. 1959- 1983 arası dönemde ise; Makarios'un anayasa değişiklik önerisi, Akritas Planı, 1964- 74 Olayları, 15

Temmuz 1974 Darbesi, Barış Harekâtı ve Kıbrıs Türk Federe Devleti ile Doruk Antlaşmaları ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilanı incelenmiştir.

İkinci bölümde ise Kıbrıs Basın Tarihi dört dönemde incelenmiştir: Birinci dönem (1878-1931), Osmanlı Türkçesi ile yayınlanan gazeteleri kapsamaktadır. Kıbrıs Basın Tarihi'nin ilk döneminde, Türk gazeteleri Kıbrıslı Türk aydınların çabaları sonucunda yayınlanmaya başlamıştır. Kıbrıslı Türk aydınları Enosis'i önlemek ve adadaki Kıbrıslı Türklerin sesini dünyaya duyurmayı hedeflemiştir. Bu dönemde Kıbrıslı Türklerin ilk matbaası olan Zaman Matbaası, Laleli'de kurulmuştur. Gazetenin yazarlarından biri Muzaferüddin Galip Bey'in İstanbul'dan gelmiş ve padişaha bağlı olması nedeniyle yayın politikası da bu doğrultuda olmuştur. Bu yüzden de gazete için Osmanlı yönetiminin maddi destek sağladığı bilinmektedir. Bu dönemde Jön Türklerin etkisinin Osmanlı topraklarında yayılmaya başlaması ile Kıbrıslı Türkler de etkilenmiş ve bu etki zamanla Zaman gazetesine de yansımıştır (Fevzioğlu, 2010). Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin basında sansür uygulaması üzerine Zaman gazetesi yerine, Yeni Zaman gazetesi çıkarılmaya başlanmıştır. Kıbrıs adasındaki Türkçe gazete sayısı bu gazeteyle birlikte 2'ye çıkmıştır. Zaman gazetesi, 25 Aralık 1891 tarihinde yayın hayatına başlamış, Lefkoşa'da Hacı Derviş Efendi tarafından kurulmuştur. Haftalık olarak çıkan bu gazete 423 sayıdan oluşmaktadır. Hükümet aleyhine yaptığı yayınlar nedeniyle kapanma durumunda kalan gazete, 2 Eylül 1900 tarihinde yayın hayatından çekilmiştir (Ünlü, 1978-1981).

İkinci dönemde (1931-1958), Kıbrıs Türk Basını'nda uzun süreli birkaç gazetenin yanında kısa süreli gazeteler de yayınlanmıştır. Ada bu dönemde İngiliz sömürgesi altındaydı ve İngilizlerin basım yasaları yürürlükteydi. Hem II. Dünya Savaşı hem de Enosis düşüncelerinin arttığı bu dönem Kıbrıslı Türkler için savaş halinde geçmiş, bu nedenle de halk yoksul düşmüştür. Bu dönem yayınlanan gazeteler şunlardır: Haber, Ses, Vakit, Halkın Sesi, Yankı, İnkılap, Ateş, Hür Söz, Kurun, Türk Sözü, Emekçi, Sabah, İstiklal, Kıbrıs, Milliyet, Bozkurt, Vatan, Söz, Masum Millet ve Köylü gazeteleridir.

Kıbrıs Türk Basın tarihinde üçüncü dönem (1958-1975), Kıbrıs halkının var oluş mücadelesini verdiği milli mücadele döneminde basılan gazetelerden oluşmaktadır. Bu dönem, Türk halkı için mücadelenin en yoğun olduğu yıllar olduğundan Kıbrıs Türk Basını da bunun etkisinde kalarak mücadele basını olma kimliğine bürünmüştür. Bu dönemde Nacak, Cumhuriyet, Akın, Devrim, Mücahit, Limasol'un Sesi, Zafer, Savaş, Nizam, Zaman, Barış, Yarın, İşçi Postası gazeteleri yayınlanmıştır.

27 Ocak 1958 Pazartesi günü yayınlanan Bozkurt gazetesinin “İngiltere Taksimi Kabul Etti.” başlıklı haberinin ardından 27-28 Ocak 1958’de Kıbrıslı Türkler ilk defa sokaklara inmişler ve miting yapmışlardır. Bu olayların başlamasında basın büyük rolü olmuştur (Bozkurt, 1958). Bu dönemde basında, Rumların Enosis görüşüne karşın Türklerin Taksim görüşü savunulmakta ve bu yönde haberler yapılmaktadır. 1958 yılında Kıbrıs’ta Türk Mukavemet Teşkilatı resmen kurulmuş ve Türk mücahitleri bu tarihten itibaren Türkiye’den gelen ve gerçek kimlikleri saklı tutulan subaylar tarafından organize edilmiştir. Basında burada önemli bir araç olmuştur.

1959 yılında çıkmaya başlayan Nacak gazetesi ve diğer gazeteler halkı direniş için örgütlemek ve milli mücadeleyi teşkilatlandırmak için yayınlar yapmışlardır. 1960 yılında iki toplumlu Kıbrıs Cumhuriyeti’nin kurulmasıyla basın da bu siyasi değişiklikle birlikte ikiye ayrılmıştır. Gazetelerin bir kısmı Kıbrıs Cumhuriyeti’ne karşı çıkarken bir kısmı ise Kıbrıs Cumhuriyeti’nin varlığının devamını savunmuştur. Özellikle 1960’da çıkarılan Cumhuriyet gazetesi, Kıbrıs Cumhuriyeti’nin devam etmesi yönünde yazılar yayınlamıştır. 1963 yılından başlayarak iki toplum arasında gerilimlerin artmasıyla birlikte Rum yöneticilerinin Türk Basını üzerindeki baskısı da artmıştır. Türk Basını’nın amacı, sadece bölgedeki Türklerin haklarını korumak olmasına rağmen Rumlar tarafından susturulmaya çalışılmıştır. Bazı gazetelerin yaşanan olaylar nedeni ile zaman zaman yayınlanamadığı, yayınlarına üç beş gün ara verdiği ya da yayın hayatını bitirdiği görülmüştür. Bu dönemde dava gazeteciliği yapılmış ve basın milli mücadele basını olmuştur.

1963 yılında yaşanan olaylardan sonra Mücahit, Zafer, Savaş gibi gazeteler Kıbrıs Türk halkının dava savunuculuğu yapmıştır. Limasol’un Sesi gibi bölgesel çıkan gazeteler ise, bölgelerinde örgütlenmeyi sağlamak yönünde yayınlar yapmıştır. 20 Temmuz 1974 Barış Harekâtı’nın öncesi, sonrası yaşanan olaylar ve gelişmeler gazetelerde geniş yer almıştır. Gazetelerin çoğu içerik bakımından ve baskı tekniği açısından benzerlik göstermektedir. Dönemin gazetelerinde siyasi içerikli yazıların yanı sıra sosyal ve spor içerikli haberlere de yer verilmiştir.

Dördüncü dönemde ise (1975-2021), Kıbrıs Türk Basını’nın günümüze kadar olan gelişim sürecini kapsamaktadır: Barış Harekâtının başladığı dönemde sadece Halkın Sesi, Bozkurt ve Zaman gazeteleri yayınlanmaktaydı. Bu üç gazete savaş döneminde bile iki sayfalık da olsa yayınlanmaya devam etmiştir. 1975 yılından itibaren Türkiye’de yayınlanan gazetelerin adaya günü gününe gelmesi, Kıbrıs Türk Basını’nın etkinliğinin azalmasına neden olmuştur.

1975 yılında Kıbrıs Türk Federe Devleti’nin kurulmasından sonra demokrasinin vazgeçilmez unsuru olan siyasi partilerin kurulmasıyla birlikte partilerin ideolojilerini savunan birçok gazete

yayınlanmaya başlamıştır. Bu gazetelerin yayınlanmaya başlaması Kıbrıs Türk Basınına canlılık getirmiştir. Bu gazetelerde daha çok Kıbrıs sorununun çözümü doğrultusunda yapılan müzakerelere geniş yer vermişlerdir.

Gazeteler bu dönemde çağa uygun olarak modern matbaacılık doğrultusunda basılmaya başlamıştır. Kıbrıs'ta renkli baskı yapan ilk makine 1952'de Lefkoşa'daki Hükümet Matbaası'dır, fakat Kıbrıs Türk Basınında ofset tekniği ile ilk renkli baskı yapan matbaa 1982'de kurulan Kıbrıs Postası Matbaası'dır. Bu matbaa Kıbrıs Postası gazetesini renkli basarak okura sunmuştur.

1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla Kıbrıs Türk Basını bir ivme kazanmıştır. Yeni yayınlanacak gazetelerin bir kısmı yayın günü için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluş gününü beklemişlerdir. Bu gazetelerin birçoğu özellikle maddi yetersizliklerden dolayı birkaç ay yayınlanmış ve daha sonra yayın hayatı sona ermiştir. Modern Kıbrıs Türk Basını için en önemli aşamalardan biri de iş adamı Asil Nadir'in Kıbrıs'a gelerek o dönemin yetenekli, tecrübeli ve genç gazetecilerini "Kıbrıs" isimli gazetede toplayıp modern teknoloji ile "Kıbrıs Gazetesini" yayınlaması olmuştur.

2000'li yıllarda gazeteler modern matbaalarda rotatif baskı tekniği kullanılarak yayınlanmıştır. Günümüzde bilgi teknolojisinin hızla büyümesi ile birlikte internet gazeteciliği yaygın olarak Kıbrıs'ta da kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemde yayınlanmış gazeteler şunlardır: "Barış, Yenidüzen, Yarın, Kurtuluş, Yön, Söz, Yeni Devir, Ekonomi, Halkçı, Turan, İşçi Postası, Birlik, Demokratik Halk, Öncü, Ortam, Günaydın Kıbrıs, Demokrasi, Arayış, Kıbrıs Postası, Yön, Bu Akşam Kıbrıs, Doğuş, Dev-İş'in Sesi, Haber, Özgürlük, Dayanışma, Demokrat, Hafta, Ak Güvercin, Emek, Akrep, Mücahit, Flaş, Milliyetçi Düşünce, Kıbrıs, Yeni Doğuş, Yeni Gün, Bozkurt, Şafak, Foto Flaş, Çağ-Ses, Yeşilada, Avrupa, Hürriyet Kıbrıs, Kıbrıslı, Volkan, Birleşik Kıbrıs, Sözcü, Çivi, Kıbrıs Star, Demokrat Bakış, Havadis, Hakikat, Haberdar gazeteleri vd..."

Üçüncü bölümde ise 1955- 1974 yılları arasında çıkan *Halkın Sesi, Savaş, Zafer, Akın ve Nacak gazetelerinde* millî mücadelede savaştan kalemlere: Ahmet Mithat Berberoğlu, Ahmet Alper, Ahmet Köroğlu, Ahmet Şükrü Esmer, Amil Rıza, Arif Mopalar, C. Turanlı, Ergin Birinci, Esat Faik Muhtaroglu, Fadıl M. Erciyas, Ferit Gören, F. Çetin, Fuat Veziroğlu, Gökhan Okan, Halkın Sesi, İlder Veziroğlu, İsmet Kotak, Kazım Nami Duru, Niyazi Ali, Orbay Mehmet, Özer Şahoğlu, Özker Özgür, Özker Yaşın, Ragıp Akyavaş, T. Bayraktaroğlu, T. Yurdakul, Tahsin Burdurlu, Turgut Balkaç ve Vergi H. Bedevi'nin yazılarına, dördüncü bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Doç. Dr. Melahat ARIKLI “*Millî Mücadelede Kalemiyle Savaşanlar*” adlı çalışmasında millî mücadele dönemini özgün bir tarzla ele almış; milli mücadelede kalemiyle savaşanları Halkın Sesi, Savaş, Zafer, Akın ve Nacak gazetelerinin 1955- 1974 yılları arasında çıkan sayılarını tarayarak derlemiş, gazeteleri konuları bakımından sınıflandırmış, sonraki nesillere ışık tutmak amacıyla içerik bakımından zengin ve türünün ilk örneği olan *Millî Mücadelede Kalemiyle Savaşanlar* adlı eserini oluşturmuştur.

Bu değerli eser, uzun bir araştırma ve çalışmanın ürünü olarak, değişik fikirlerin, görüş, düşünce ve önerilerini ortaya koyması bakımından yakın geçmişe her yönden ışık tutmaktadır. Tüm olanaksızlıklar ve baskılara rağmen, bir elin parmaklarından bile az sayıdaki o dönemin gazetelerinin en başta gelen görevleri, Kıbrıs’ta Türk varlığının da olduğunu önce anavatan Türkiye’ye ve sonra dünyaya duyurabilmek, Türkiye’nin, Kıbrıs davasını sahiplenmesini sağlayabilmektir. Bu çerçevede tarihte ikinci bir Girit faciasının Kıbrıs’ta da yaşanmaması için önleyici tedbirlerin alınmasını teşvik etmek, uyarmaktır. Bu hedef ve amaçlar doğrultusunda yayınlar yapılırken, toplumsal çıkarlar daima ön planda tutulmuştur.

Kitapta titiz bir uğraş sonucu yer alan yazılar, bir diğer deyişle makaleler, Kıbrıs Türk halkının, üzerinde yaşadığı coğrafyada, öteden beri bölgede ve dünyada olup bitenleri yakından takip etmeye çalıştığını ve kurtuluşa Türkiye ile her bakımdan ilişkileri güçlendirmekle varılabileceğini göstermekte ve kanıtlamaktadır. Özellikle Kıbrıs Türk Halkının Varoluş ve Özgürlük Mücadelesi Lideri Dr. Fazıl Küçük’ün 14 Mart 1942 tarihinde yayın hayatına koyduğu ‘Halkın Sesi’ gazetesinin, özgürlüğe giden yolu meşale ile aydınlatması ve lokomotif görevi üstlenmesinin önemini de vurgulamalıyız. O zor koşullarda bile kısıtlı da olsa, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklere yer verilmesi manidar ve anlamlıdır. Bundan dolayı buram buram tarih kokan bu kitabın her satırı bir mesaj içermekte, geçmişte verilen çetin mücadeleyi gözler önüne sermektedir. Bu kıymetli eserin hem Kıbrıs Türk Basın Tarihi hem de milli mücadele dönemini aydınlatması bakımından özellikle yeni kuşaklara kaynak oluşturacağına inanıyorum.

Kaynakça

- Çakır, H. (2019). Kıbrıs Tarihi ve Kıbrıs’ta Tarihi Eserler. Lefkoşa: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Çelebi, E. (1935). Seyahatnamesi. Cilt 9, İstanbul: Devlet Matbaası.
- Denктаş, Rauf R. (1991). Kıbrıs davamız. Cyprus Issue.
- İsmail, S. (2000). Kıbrıs Sorununun Kökleri. Lefkoşa: Akdeniz Haber Ajansı Yayınları.

Tamçelik, S. (1997). Kıbrıs'ın İngiliz İdaresine Geçişi (1878-1919). Lefkoşa: KKTC Cumhurbaşkanlığı Yayınları.

Ünlü, C. (1980). Kıbrıs'ta Basın Olayı (1878-1981). Lefkoşa: NEU Basın Yayın Genel Müdürlüğü.